

10. הקלות מס לישראלים העובדים בחו"ל

10.1 קודם לרפורמה

ניתנו הקלות מס מיוחדות לתושב ישראל אשר נשלח לחו"ל מטעם מעביד ישראלי או ממשלתי (מדינת ישראל, רשות מקומית בישראל, הסוכנות היהודית, קק"ל או קרן היסוד) ואשר הועסק שם כשכיר לתקופה רצופה העולה על ארבעה חודשים. הקלות אלה ניתנו מכוח כללי מס הכנסה (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ)⁴¹⁰ (להלן: הכללים). הכללים לא חלו על מי שעבד כשכיר או כעצמאי בחו"ל וחויב במס בישראל מכוח זה שעסק בחו"ל באותו משלח-יד שבו עסק בישראל.

10.2 לאחר הרפורמה

לאחר הרפורמה, ועם המעבר למיסוי על בסיס פרסונלי החל על כל סוגי ההכנסות, כללים אלו או דומיהם יחולו על כל תושב ישראל השווה תקופה ממושכת בחו"ל ומפיק שם הכנסה מיגיעה אישית, בין אם הוא עצמאי ובין אם הוא שכיר (להלן: הכנסת חוץ).

הכללים כוללים כיום מדרגות מס מיוחדות המשקפות את רמת המחיה הספציפית בכל מדינה; התרת הוצאות אישיות שונות, כגון: דיור, חינוך ובריאות; פטור ממס על חלק מסוים ממשכורת החוץ תוך הגבלת קבלת נקודות זיכוי; ומתן זיכוי ממיסי כפל⁴¹¹.

על-אף שההקלות וההוראות האמורות צפויות לאחר הרפורמה לעבור התאמות, שינויים ועדכונים שונים, ככל הנראה הן לא תשתננה במהותן. נסקור להלן את עיקרי ההקלות שצפויות לחול בהתבסס על אלה הקיימות.

⁴¹⁰ כללי מס הכנסה (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ), התשמ"ב-1982, ק"ת 1322 (להלן: הכללים).
⁴¹¹ לעניין זה ראו גם כללי מס הכנסה מ. נחמני, א. פישבין ור. ארויו "מדריך שימושי ליישום כללי מס הכנסה" (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ), מיסים טז/3, א-24.

10.3 הוצאות המותרות בניכוי על-פי הכללים

בחישוב ההכנסה החייבת במס בישראל, הכללים מתירים בניכוי הוצאות מסוימות. הניכוי כפוף להגשת מסמכים או קבלות לאימות כל הוצאה ולתנאים נוספים. הוצאות שהותרו בניכוי יופחתו מהכנסת החוץ של התושב, ולפיכך יקטינו את הכנסת החוץ החייבת במס בישראל.

להלן ההוצאות המותרות בניכוי, והתנאים להתרת ניכוי:

10.3.1 דיור

הוצאות בשל דיור לתושב, לבני/בנות-זוג או לילדיו הגרים עמו - עד גובה הסכום הנקוב בתוספת לכללים בהתאם למדינה הרלוונטית⁴¹². כיום, התנאי להתרת ההוצאה הוא המצאת תצהיר והסכם שכירות לגבי דמי השכירות שמקבל התושב על השכרת דירה בישראל, או תצהיר על כך שאין לו הכנסה מהשכרת דירה בישראל⁴¹³.

10.3.2 חינוך ילדים

הוצאות שכר לימוד בשל ילדי התושב, שטרם מלאו להם 19 שנים בשנת המס - עד סכום של 450 דולר לחודש לכל ילד⁴¹⁴. כיום, בשונה מהוצאות דיור, הנציב אף רשאי להתיר בניכוי הוצאות לחינוך ילדים העולות על \$450 לחודש, כולן או חלקן, בהתחשב במקום המגורים ותנאי הלימוד⁴¹⁵.

הכללים קובעים כיום כי תנאי להתרת הוצאות דיור או חינוך ילדים הוא, שהתושב המציא תצהיר כי לא תבע את ההוצאות הנ"ל בשנת המס מכל הכנסה אחרת שהייתה לו על-פי כל דין אחר. כמו כן, במידה שהתושב

⁴¹² ראו סעיף 16(1) לכללים.

⁴¹³ שם, שם.

⁴¹⁴ ראו סעיף 26(2) לכללים.

⁴¹⁵ שם, שם.

נשוי, ולבן/בת זוגו יש הכנסת חוץ, עליו להמציא תצהיר של בן הזוג על כך שלא תבע בשנת המס את ההוצאות הנ"ל⁴¹⁶.

10.3.3 טיפול וביטוח רפואי

הוצאות טיפול רפואי לתושב, לבני/בנות-זוגו ולילדיו שטרם מלאו להם 19 שנים בשנת המס, בעד טיפולים אשר אילו שהו בארץ היו מכוסים על-ידי הביטוח הרפואי הנוהג בישראל על-ידי אחת מקופות החולים⁴¹⁷. כאשר במדינה הזרה קיים ביטוח רפואי, יוכרו הוצאות בשל ביטוח רפואי⁴¹⁸. מקום שלא קיים במדינה זו ביטוח רפואי, יוכרו הוצאות בשל טיפול רפואי כאמור לעיל⁴¹⁹.

10.3.4 הוצאות שהוצאו בעת נסיעה מהמדינה הזרה למדינה זרה אחרת

הכללים מתירים לתושב הוצאות שהוצאו בעת נסיעה בתפקיד מחוץ למדינה הזרה שבה הוא פועל (להלן: מדינת הבסיס) למדינה זרה אחרת (להלן: חו"ל)⁴²⁰. לעומת זאת, הוצאות, כאמור, בקשר לנסיעה לישראל אינן מותרות בניכוי כיום⁴²¹, אם כי ייתכן שסייג זה ישתנה לאחר הרפורמה.

הכללים קובעים כי ההוצאות האמורות יותרו בניכוי בהתאם לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות) (להלן: התקנות)⁴²². תקנות אלו קובעות כי בחישוב הכנסתו החייבת של אדם, ניתן יהיה לנכות הוצאות שהוצאו בקשר לנסיעה לחו"ל, אם הנסיעה לחו"ל והשהייה שם היו הכרחיים לייצור הכנסה.

להלן ההוצאות המותרות בניכוי בחישוב ההכנסה החייבת במס בישראל של תושב הנוסע ממדינת הבסיס לחו"ל לצורך ייצור הכנסתו:

⁴¹⁶ סעיף 6(5) לכללים.
⁴¹⁷ ראו סעיף 6(3) לכללים.
⁴¹⁸ ראו סעיף 6(א)(3) לכללים.
⁴¹⁹ ראו סעיף 6(ב)(3) לכללים.
⁴²⁰ ראו סעיף 6(4) לכללים.
⁴²¹ ראו סעיף 6(א)(4) לכללים.
⁴²² תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב-1972, ק"ת 1337.

10.3.4.1 הוצאות לרכישת כרטיסי טיסה

100% ממחיר הכרטיס במחלקת תיירים, ו-100% ממחיר הכרטיס במחלקת עסקים אם הטיסה היא במחלקת עסקים או במחלקה ראשונה⁴²³.

10.3.4.2 הוצאות לינה

אם השהות התארכה מעבר ל-90 לילות, מותרות הוצאות עבור לינה בסכום מירבי בגובה \$88 ללילה (נכון ל-2002)⁴²⁴. לעניין זה, שתי נסיעות או יותר, שלא הייתה ביניהן שהייה רצופה של 14 יום לפחות במדינת הבסיס, ייחשבו כנסיעה אחת.

אם הנסיעה לחו"ל כללה פחות מ-90 לינות, אזי:

(א) עבור שבע הלינות הראשונות - כל הוצאות הלינה המוכרות, ללא הגבלה⁴²⁵;

(ב) עבור שאר הלינות (החל מהלינה השמינית ואילך) -

(1) לגבי לינה שעלותה נמוכה מ-\$88 - כל הוצאות הלינה המוכרות⁴²⁶;

(2) לגבי לינה שעלותה גבוהה מ-\$88 - 75% מהוצאות הלינה המוכרות [$75\% \times 200\$ = 150\$$],

אך לא פחות מ-\$88 ללינה⁴²⁷.

10.3.4.3 הוצאות שהייה

⁴²³ סעיף 2(א)(2) לתקנות.

⁴²⁴ סעיף 2(ב)(2) לתקנות.

⁴²⁵ סעיף 2(ב)(1)(א) לתקנות.

⁴²⁶ סעיף 2(ב)(1)(ב) לתקנות.

⁴²⁷ סעיף 2(ב)(1)(ב)(2) לתקנות.

במידה שתושב ישראל תבע הוצאות בשל לינה כאמור לעיל, הרי שמקסימום ההוצאות שיוותרו ליום בגין שהייה עומד (נכון ל-2002) על \$56 ליום⁴²⁸. אם לא נתבעו הוצאות לינה, הרי שמקסימום הוצאות השהייה המותרות הינו \$94 ליום⁴²⁹.

10.3.4.4 הוצאות שכירת רכב

מותרות בניכוי הוצאות שכירת רכב בחו"ל לפי גובה ההוצאות בפועל ועד למקסימום של \$44 ליום⁴³⁰.

10.3.4.5 הוצאות חינוך

כאשר תושב ישראל שוהה בחו"ל תקופה רצופה העולה על 10 חודשים, יותרו לו הוצאות בשל חינוך ילדיו שטרם מלאו להם 18 בשנת המס, בסכום מקסימלי של \$501 לחודש לכל ילד. נציב מס הכנסה רשאי להתיר בניכוי גם סכום גדול יותר, בהתחשב במקום המגורים ובתנאי הלימוד בחו"ל⁴³¹.

10.3.4.6 אש"ל

בעת נסיעה בתפקיד בתחומי המדינה הזרה (מדינת הבסיס), יותר לתושב בתנאים מסוימים ניכוי הוצאות אש"ל. כיום עומדים הסכומים היומיים על \$8 לארוחת בוקר, \$15 לארוחת צהריים ו-\$12 לארוחת ערב⁴³².

10.3.4.7 ביקור מולדת

---

428 סעיף 2(ג)(1) לתקנות.
429 סעיף 2(ג)(2) לתקנות.
430 סעיף 2(ד) לתקנות.
431 סעיף 2(ז) לתקנות.
432 סעיף 2(3) לתקנות.

מותרת בניכוי מהכנסת החוץ הוצאה לחופשת מולדת של התושב, בן/בת-זוגו וילדיו שטרם מלאו להם 19 בשנת המס, בתנאי שבשנתיים שקדמו לנסיעה לא נדרשה הוצאה כזו⁴³³. הוצאה זו מותרת בניכוי רק לעובד שאינו "עובד מקומי ישראלי" (עמ"י)⁴³⁴.

10.3.4.8 נסיעה למקום השירות וחזרה ממנו

מותרת בניכוי מהכנסת החוץ ההוצאה בגין הנסיעה הראשונה של התושב, בן/בת-זוגו וילדיו מישראל למדינה הזרה. באופן דומה, מוכרת בניכוי הוצאות הנסיעה חזרה מהמדינה הזרה לישראל, עם סיום פעילותו של התושב באותה מדינה⁴³⁵. גם הוצאה זו מותרת בניכוי רק לעובד שאינו עמ"י.

10.4 אי התרת נקודות זיכוי בחישוב המס על הכנסה החייבת בישראל

הכללים קובעים כי בחישוב המס על הכנסת החוץ החייבת במס בישראל לא יובאו בחשבון מרבית נקודות הזיכוי הניתנות לתושבי ישראל⁴³⁶. כתחליף להטבת המס הגלומה בנקודות הזיכוי, מעניקים כיום הכללים פטור חלקי ממס בישראל⁴³⁷. לא ברור אם מנגנון זה, של פטור חלקי חלקי נקודות הזיכוי, יישאר בתוקף גם לאחר הרפורמה.

10.5 חישוב החלק מהכנסת החוץ הפטור ממס בישראל

מכל מקום, לפי הכללים כיום, לאחר שהופחתו מהכנסת החוץ ההוצאות המותרות בניכוי לפי הכללים - הוצאות ביקור מולדת, דיור, חינוך ילדים, טיפול רפואי וכיו"ב (להלן: הכנסה בסיסית), יש לפנות לחישוב חלק

⁴³³ סעיף 5(ב) לכללים.

⁴³⁴ ראו הגדרת עמ"י בסעיף 1 לכללים.

⁴³⁵ סעיף 5(ב) לכללים.

⁴³⁶ סעיף 3 לכללים.

⁴³⁷ סעיף 5 לכללים.

ההכנסה שיהיה פטור ממס בישראל, כקבוע בכללים⁴³⁸. חלק הפטור מחושב כאחוז מההכנסה הבסיסית. גובה ההכנסה הבסיסית קבוע בתוספת לכללים והוא ומשתנה בהתאם לשנה, למדינה ולעיר הרלוונטית. למשל, מ-1.1.2001 ואילך בכל המדינות בארה"ב ההכנסה הבסיסית עומדת על \$3,572.

האחוז מההכנסה הבסיסית נקבע בהתאם לגובה הכנסת החוץ לפי המדרגות הבאות:

1. אם הכנסת החוץ אינה עולה על \$2,000 בחודש - 50%⁴³⁹.
2. אם הכנסת החוץ עולה על \$2,000 בחודש, אך אינה עולה על \$6,000 בחודש - 45%⁴⁴⁰.
3. אם הכנסת החוץ עולה על \$6,000 בחודש - 10%⁴⁴¹.

לדוגמה: הכנסת חוץ ברוטו של תושב ישראל הפועל בארה"ב היא \$7,000 בחודש. ההוצאות המותרות בניכוי הם \$3,000 לחודש. בהתאם לכך, הכנסת החוץ לצורך קביעת אחוז החלק הפטור היא \$4,000 לחודש (\$3,000-\$7,000). מכאן, זכאי התושב לפטור ממס בישראל בשיעור של 45% מההכנסה הבסיסית בגובה \$3,572 (שכן, הכנסתו במדרגה 2 - בין \$2,000-\$6,000). לפיכך, \$1,607 לחודש (45% כפול \$3,572) יהיו פטורים ממס בישראל.

יש לשים לב כאן, כי הפטור מחושב על ההכנסה הבסיסית ולא על הכנסת החוץ⁴⁴². לפיכך, אם ההכנסה הבסיסית במדינת החוץ היא \$3,000 לחודש, הרי שהן מי שמשתכר \$2,001 לחודש, והן מי שמשתכר \$5,999 לחודש, יהיו זכאים לפטור זהה בסך של \$1,350 (45% כפול \$3,000).

בשל הקטנת החלק הפטור מההכנסה הבסיסית מ-45% ל-10% להכנסת חוץ העולה על \$6,000, תוספת ברוטו קטנה יחסית להכנסה של \$6,000 עלולה להביא להגדלת תוספת המס. כתוצאה מכך, ההכנסה נטו לאחר התוספת תהיה קטנה מהנטו לפני התוספת. דהיינו, יחול למעשה מס של יותר מ-100% על התוספת האמורה. על מנת למנוע מצב לא רצוי זה, נקבע בכללים כי בכל מקרה לא יהיה הנטו קטן מהנטו שהיה מתקבל על

⁴³⁸ שם, שם.

⁴³⁹ סעיף 5(א)(1) לכללים.

⁴⁴⁰ סעיף 5(א)(2) לכללים.

⁴⁴¹ סעיף 5(א)(3) לכללים.

⁴⁴² סעיף 5(א) לכללים.

הכנסת חוץ של \$6,000. אך הפתרונות שמציעים הכללים כיום הינם בבחינת חצי נחמה ואף פחות מכך. שכן, במקרים רבים תוספת של כמה מאות דולרים לשכר של \$6,000 לא תגדיל את נטו, והמשמעות היא שוב - מס של 100% על התוספת.

10.6 ריווח מדרגות המס - שיעור מס מופחתיים

בחישוב המס על הכנסה של תושב ישראל, המפיקים הכנסה מיגיעה אישית בחו"ל, יחולו שיעורי מס מיוחדים⁴⁴³. המס יחושב על ההכנסה החייבת של הנישום, שהופקה ממקורות בחו"ל לאחר שהופחתו הימנה ההוצאות המותרות בניכוי והפטור החלקי כפי שפורט לעיל.

נציג בטבלה שלהלן את מדרגות ושיעורי המס המיוחדים שיחולו על ישראלים המפיקים הכנסה מיגיעה אישית בחו"ל בהתאם לקבוע כיום בכללים לגבי הכנסת עבודה:

הכנסה חייבת	שיעור המס	סכום המס	המס המצטבר
על כל דולר מ - \$13,200 הראשונים (מאפס עד 13,200)	20%	2,640	2,640
על כל דולר מ - \$13,200 הבאים (מ-13,200 עד 26,400)	30%	3,960	6,600
על כל דולר מ - \$13,200 הבאים (מ-26,400 עד 39,600)	35%	4,620	11,220

⁴⁴³ סעיף 2(א) לכללים.

17,160	5,940	45%	על כל דולר מ - \$13,200 הבאים (מ-39,600 עד (52,800
		48%	על כל דולר נוסף (מ-52,800 ואילך)

במידה שהכנסת החוץ שולמה לתושב ישראל בשל עבודה של פחות מ-12 חודשים באותה שנת מס, אזי תחולק כל אחת מהתקרות כפי שפורטו בטבלה לעיל, והתוצאה תוכפל במספר החודשים שבגינם שולמה המשכורת⁴⁴⁴.

10.7 זיכוי ממיסי כפל

הכללים קובעים כי אם תושב ישראל חויב במס על-ידי מדינת חוץ, בארה"ב למשל, על ההכנסה שהפיק במדינה זו, הוא יקבל זיכוי בישראל⁴⁴⁵. דהיינו: המס שחויב במדינת החוץ ינוכה כנגד המס החל בישראל. אולם סכום הזיכוי האמור מוגבל בגובה המס החייב בישראל על-פי הכללים⁴⁴⁶. כמו כן, לא יותר זיכוי בגין מס ששולם בחו"ל על חלק הכנסת החוץ שהותר בניכוי בישראל על-פי הכללים⁴⁴⁷.

יש לציין כאן, כי אמנות המס של ישראל אף הן מחייבות את ישראל להתיר בזיכוי מס זר שהוטל על תושב ישראל במדינה המתקשרת השנייה. למשל, הוראות אמנת המס בין ישראל לארה"ב קובעות כי הזיכוי על-פי האמנה ינתן בנוסף לזיכוי המוענק לתושבי ישראל לפי הדין הפנימי של ישראל⁴⁴⁸. מכאן, אם נוצר הבדל בין הזיכוי מכוח הוראות האמנה ובין הזיכוי מכוח הוראות הכללים, ניתן לבחור ככלל בזיכוי המקסימלי.

⁴⁴⁴ סעיף 2(ב) לכללים.

⁴⁴⁵ סעיף 10(א) לכללים.

⁴⁴⁶ סעיף 10(א)(1) לכללים.

⁴⁴⁷ סעיף 10(א)(2) לכללים.

⁴⁴⁸ סעיף 26(3) לאמנה בין ישראל לארה"ב (לעיל, הערה 175).

10.8 ניכוי הוצאות מסוימות שהוצאו בקשר לנסיעה לחו"ל

כאמור לעיל, תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות) קובעות כי בחישוב הכנסתו החייבת של אדם, ניתן יהיה לנכות הוצאות שהוצאו בקשר לנסיעה לחו"ל, אם הנסיעה לחו"ל והשהייה שם היו הכרחיים לייצור הכנסה⁴⁴⁹. כיום, התקנות חלות על כל מקור הכנסה המופיע בסעיף 2 לפקודה ולא רק על תושבי ישראל העובדים בחו"ל⁴⁵⁰. להלן דוגמה המבוססת על ההוצאות המותרות בניכוי שנזכרו לעיל.

פלוני, תושב ישראל, פועל בארה"ב ומפיק הכנסה בסך \$80,000 הכפופה למס בישראל. הנישום שוהה בארה"ב במשך כל שנת המס ונושא בהוצאות הבאות: שכ"ד \$3,500 לחודש (כ-\$115 ליום); חינוך 2 ילדים מתחת גיל 18: \$450 לחודש לכל ילד. לצורך חישוב הכנסתו החייבת במס בישראל, יש לנכות מהכנסתו בסך \$80,000 את ההוצאות מותרות הבאות:

\$32,120: הוצאות לינה - \$88 ליום, כפול 365 ימים. היתרה (כ-\$27) אינה מותרת בניכוי.

\$20,440: הוצאות שהיה - \$56 ליום כפול 365 ימים, מאחר שנתבעו הוצאות לינה.

\$12,673: הוצאות חינוך - \$501 לחודש כפול 12 חודשים כפול 2 ילדים.

\$14,166: סה"כ הכנסה לאחר ניכוי ההוצאות.

נקודות זיכוי

על-פי תקנות אלה, תושב ישראל זכאי לשתי נקודות זיכוי בכל שנת מס - 0.25 נקודת זיכוי כזיכוי עבור נסיעה, ולעוד 0.5 נקודת זיכוי עבור כל ילד שטרם מלאו לו 19 שנה. שווי נקודת זיכוי עומד כיום על 2,040 ₪ בשנה. מכאן, שלאחר הפחתת נקודות הזיכוי, ההכנסה החייבת בשנת המס, בדוגמה זו, תהא \$12,960 =

⁴⁴⁹ סעיף 1 לתקנות.

⁴⁵⁰ התקנות הותקנו מכוח סמכות שר האוצר לפי סעיף 31 לפקודת מס הכנסה המסמיכו להתקין תקנות לעניין ניכוי הוצאות, ללא תלות במקום הוצאת ההוצאות.

\$14,166 פחות \$1,206 (2040 שנה כפול 2.75 חלקי 4.65 (שער הדולר)). על הכנסה זו יחול שיעור המס השולי של הנישום, הכל בהתאם לסך הכנסותיו בשנת המס.

זיכוי מס זר - היה ושילם הנישום גם מס בחו"ל, הרי שיינתן לו זיכוי בגין המס הזר כנגד המס החל על הכנסה זו בישראל.

ככל הנראה, לאחר הרפורמה, תקנות אלה תאוחדנה עם הכללים שנזכרו לעיל שיחולו על תושב ישראלי שמפיק הכנסה מעסק, ממשלח-יד או מעבודה בחו"ל.